

Höstraps

Försöksåret 2015/2016 testades 65 olika höstrapssorter i 5 olika försöksserier. 6 av sorterna har testats separat i speciella försök med dokumenterad förekomst av klumprotsmitta och redovisas separat i serien OS-25. 27 av sorterna testades för första gången i Sverige vilket sker i serien OS-21. I OS-22/L7-822 testas de 10 mest vinterhårdiga sorterna i försök främst placerade i Mälardalen och Närke. Antalet linjesorter har fallit dramatiskt och endast 3 sorter ingick i försöken 2016. Dessa testas nu ihop med hybrider i serien OS-27 där sorter som provats 2 år eller mer ingår. I denna serie som är den största ingår totalt 33 sorter. OS-21 och OS-27 är placerade i Skåne, Kalmar, Gotlands och Väst- och Östergötlands län. Mätare i samtliga försök är en sortblandning bestående av två linjer och två hybrider. Sortblandning 2016 har bestått av linjesorterna Epure och Apanaci samt hybriderna Exstorm och Avatar.

Hösten 2015 får som helhet i landet betecknas som normal men på sina håll lite sen för höstraps-sådd. Vintern blev lagom utslagsgivande för höstrapsen och försökstekniskt goda vinterskador har påvisats på ett par platser. Den varma och mycket torra sommaren har påverkat skörden negativt. Så har även angreppen av insekter såsom framförallt skidgallmygga gjort men inte i så pass stor utsträckning att försök har fått kasseras. Däremot blev ett försök i Västra Götaland kasserat på grund av viltskador. Högst skördar återfinns i försöken i Östergötland och sydöstra Skåne. I Väderstad i Östergötland har mätaren avkastat 6 163 respektive 5 286 kg/ha i Mantorp. I försöket i Tomelilla i Skåne har mätaren avkastat 5 549 kg/ha.

EKONOMISK UTVÄRDERING

Utsädeskostnaden för en ny hybrid bedöms i årets försökssammanställning till 700 kr/ha, kostnaden för en linjesort till 250 kr/ha med hänsyn tagit till linjesortens lägre tusenkornvikt. Med samma plantantal eller 20% högre för linjesorter så motsvarar det ett högre skördebehov för hybriderna på 145-155 kg frö per hektar vid ett fröpris på 3,5 kronor. Lönsamheten i att välja en hybridsort infaller då redan vid ett relativt på 3 enheter högre råfettskörd än vad linjesorterna presterar. Det mesta talar alltså starkt för att det är hybrid-sorter som ger bäst odlingsnetto i de allra flesta situationer.

SORTBESKRIVNINGAR

Från 2013 mäts alla resultat mot sortblandning. Sortblandning består till 50% grobara frön av linjesort och 50% av hybridsort. Den kraftiga dominansen av hybrider och den minskade provningen av linjesorter gör att vi sedan 2013 redovisar alla sorter i en och samma jämförelse. Hybriderna dominerar och de få linjesorterna är märkta med (OP) efter sitt sortnamn. Hybriderna visar tydligt högre avkastning än linjesorter.

Det finns inte plats att i detalj beskriva och redovisa varje sort, för detta hänvisas till sortval.se publicerad vid SLU. Vi koncentrerar oss i stället här till några nedslag bland de för Sverige mest intressanta sorterna.

Stjälkstyrkan är mestadels god men DK Exprit, DK Excentiel, ES Alegria, PT234 och Safer har signifikant svagare stjälkstyrka än mätaren. Compass, Horcal, Incentive, PT211, PX113, Shrek och V316OL är de mest stjälkstyva sorterna.

Speciellt korta är dvärghybriderna PR44D06, PX113. De längsta sorterna är Compass, DK Explicit, DK Exstorm, Hertz, Horcal, Incentive, Inspiration, Inuit samt PT211.

Flera år av skonsamma vintrar har bidragit till de höga vinterhårdighetsciffrorna i 5-årssammanställningen samtidigt som hårda vintrar saknas helt i femårsgenomsnittet. Det är orsaken till de lite högre siffrorna på många sorter i denna sammanställning. Generellt så är övervintringen mycket god bland de sorter som testas i Sverige. Mätaren har värdet 90 men består också av fyra mycket vinterhårdiga sorter.

Mognadstiden är för mätaren 352 dagar och de flesta sorterna mognar någon dag före eller efter. Inga sorter är graderade som speciellt tidiga eller sena.

Oljehalten i mätaren är 49,5 % av t.s. Allra högst oljehalt återfinns i Compass följt av V316OL, DK Explicit, och Mercedes.

AVKASNING

Försöksåret 2016 var inte alls lika gynnsamt för linjesorter som 2015 vilket är i linje med tidigare år. Det finns många försöksår tillbaka i tiden där hybriderna visat sin styrka vid mer stressade situationer.

I Sverige är Compass en av de mest beprövade sorterna i försöken. Sorten har legat i topp i många år men faller nu tillbaka efter sina 8 år i provning. Vid en helsvensk flerårsjämförelse uppvisar DK Explicit (112), V316OL (112), DK Exentiel (110) och DK Extrovert (109) samtliga signifikant högre råfettskörd än mätaren. Noterbart är att DK Explicit för tredje året i rad ligger över de andra sorterna i område A, B och D+E.

Bäst sorter i område A är DK Explicit, V316OL, DK Exentiel, Dk Exstorm och DK Estrovert men tätt efter kommer den väl beprövade sorten SY Carlo.

I B området är DK Explicit, DK Extrovert, Mercedes, DK Exstorm och Horcal de fem högst avkastande sorterna.

I D+E området är DK Explicit, V316OL, DK Extrovert, Mercedes och DK Exstorm de högst avkastande sorterna.

Andra sorter som utmärkt sig under 2016 med hög avkastning men provats för första gången i Sverige är hybriderna Dariot och Dalton från DSV, DK Exalte, DK Exception från Dekalb, Atora från NPZ och SY Harnas från Syngenta.

Tabell 1. Avkastningsresultat från sortförsök 2016. Medel av behandlat-
obehandlat. Behandlat +3,6 %

Sort		ÖSF/FiV. Område D+E		SVEA. Omr F	
		Råfett kg/ha, rel. tal	Antal	Råfett kg/ha, rel. tal	Antal
Sortblandning*	kg/ha	2 130	6	2 140	6
	rel.tal	100		100	
DK Explicit		119	3	123	6
Atora		116	3		
Dariot		114	3		
Dalton		113	3		
SY Harnas		113	3		
Mercedes		113	3		
Nimbus		112	3		
SY Annabella		111	3		
SY Fireball		111	3		
DK Exstorm		110	3	115	6
V3160L		110	3		
SY Fighter		110	3		
DK Exentiel		108	3		
DK Exception		108	3		
Trezzor		108	3		
DK Exprit		107	3		
SY Alhambra		107	3		
ES Eldorado		107	3		
Garou		107	3		
Compass		106	3	100	6
DK Exalte		106	3		
SY Medal		106	3		
Medea		106	3		
MH 11M16		106	3		
Popular		106	3		
SY Carlo		105	3	100	6
Einstein		105	3		
Raffiness		105	3		
Dozzen		105	3		
MH 11J32		104	3		
Kuga		104	3		
Mondial		104	3		
Horcal		104	3		
INV1020 (RG21213)		104	3		
PT234		104	3		
ES Valegro OP		104	3		
PT211		103	3	99	6

Tabell I *forts.* Avkastningsresultat från sortförsök 2016. Medel av behandlat-obehandlat. Behandlat +3,6 %

Sort		ÖSF/FiV. Område D+E		SVEA. Omr F	
		Råfett kg/ha, rel. tal	Antal	Råfett kg/ha, rel. tal	Antal
Sortblandning*	kg/ha	2 130	6	2 140	6
	rel.tal	100		100	
DK Extrovert		103	3		
Mantara		103	3		
Hertz		103	3		
Quartz OP		103	3		
PR44D06		102	3	96	6
ES Impero		102	3		
Fonzzi		102	3		
Mascara		101	3	101	6
Fencer		101	3		
Incentive		101	3		
CWH 298		101	3		
PX117		101	3		
Safer		100	3		
Inuit		99	3	96	6
Bender		99	3		
INV1030 (RG21306)		98	3		
Thure		98	3		
Shrek		98	3		
Avatar		96	3	96	6
ES Alegria OP		95	3		
PX113		94	3		
Archimedes		93	3		
SY Alister		93	3		
DK Severnyi				102	6

* Sortblandning består 2016 av linjesorterna Epure och Apanaci samt hybriderna Exstorm och Avatar.

** Sorter markerade med OP avser linjesorter.

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök 2011-2016

Sort		ÖSF/FiV. Område D+E		SVEA. Område F	
		Råfett kg/ha, rel. tal	Antal	Råfett kg/ha, rel. tal	Antal
Sortblandning	kg/ha	2 150	35	1 900	19
	rel.tal	100			
DK Explicit		115	11		
V3160L		109	5		
DK Exstorm		108	13	114	15
DK Extrovert		108	11		
Mercedes		108	10		
PT211		107	11		
Raffiness		107	5		
SY Fighter		106	11		
Horcal		106	10		
Safer		106	10		
Popular		106	5		
Mascara		104	13	104	15
SY Carlo		104	13	100	14
Garou		104	10		
Fonzzi		104	5		
Incentive		103	5		
ES Valegro OP		103	5		
Compass		102	13	99	18
DK Exprit		102	5		
PT234		102	5		
Avatar		101	13	97	9
DK Exentiel		101	5		
Mantara		101	5		
Shrek		100	5		
Hertz		99	13		
Fencer		99	5		
PR44D06		98	13	94	18
CWH 298		98	5		
Inuit		97	11		
ES Alegria OP		96	15		
Quartz OP		95	9		
SY Alister		94	6		
PX113		93	5		

Samtliga sorter, sortnamn följt av OP indikerar linjesort.

Tabell 3. Sortegenskaper 2012-2016

Sort	Mognad dagar	Strållängd cm	Stjälkstyrka 0-100	Övervintring 0-100	Råfett % av ts
Sortblandning	352	137	94	90	49,5
Avatar	351	138	95	90	50,8
Compass	352	142	97	92	51,3
CWH 298	351	138	93	89	48,5
DK Exentiel	350	138	88	89	49,6
DK Explicit	350	149	91	91	51,1
DK Exprit	351	139	87	89	49,5
DK Exstorm	352	142	91	90	50,4
DK Extrovert	351	138	91	87	50,7
ES Alegria OP	350	131	90	90	50,7
ES Valegro OP	354	132	92	87	50,6
Fencer	352	131	95	89	50,7
Fonzzi	352	133	95	87	50,1
Garou	353	141	94	92	49,8
Hertz	353	146	95	88	49,5
Horcal	353	142	97	91	50,5
Incentive	352	143	98	89	50,5
Inuit	351	146	94	96	51,0
Mantara	351	131	94	92	49,3
Mascara	352	136	95	89	49,6
Mercedes	352	139	95	91	50,8
Popular	352	136	95	92	50,9
PR44D06	351	120	96	96	49,7
PT211	354	142	97	87	50,5
PT234	351	139	88	91	50,4
PX113	351	119	98	89	49,4
Quartz OP	349	130	93	91	49,6
Raffiness	351	137	96	93	50,8
Safer	350	140	89	90	50,0
Shrek	352	137	97	89	49,8
SY Alister	351	137	95	90	48,1
SY Carlo	351	141	92	90	49,5
SY Fighter	352	137	95	90	49,6
V3160L	351	139	97	91	51,1